

Predstavenie hry s voľnými predmetmi na základných školách po celej Európe

Erasmus+ hra s voľnými predmetmi
Partnerský projekt 2020 – 2023

2020-1-HU01-KA201-078725
Zvyšovanie budovania osobných kapacít
a povedomia o klíme v školách

Financovaný
Európskou úniou

Obsah

1. Úvod:

Erasmus+ projekt hra s voľnými predmetmi,
2020 – 2023

Vytvorenie podmienok pre zapojenie detí do
hry s voľnými predmetmi počas vyučovania
prináša množstvo výhod pre deti, školy a
rodiny.

Definície

2. Návrh výskumu

3. Výhody hry s voľnými predmetmi

3.1 Predchádzajúci výskum o výhodách
zlepšenia času na hranie

3.2 Deti si viac užívajú čas na hranie

3.3 Učitelia viac docenia hru

3.4 Hra detí je rôznorodejšia

3.5 Deti sú pri hre menej závislé od dospelých

3.6 Deti si pri hre viac pomáhajú

3.7 Rodičia podporujú hru s voľnými predmetmi

3.8 Povedomie o klíme a udržateľné myslenie
sú ľahko integrované prostredníctvom hry s
voľnými predmetmi

4. Obavy učiteľov sú zväčša neopodstatnené

5. Kritická kartografia

6. Výzvy pre školy:

pandémie COVID-19 a tlak na zamestnancov

7. Závery:

dôsledky a odporúčania pre vedúcich
predstaviteľov v oblasti vzdelávania a tvorcov
politík

Najlepšie tipy na zavedenie hry s voľnými predmetmi do škôl

Ďalšie výstupy a informácie Partneri projektu

1.Úvod: Erasmus+ projekt hra s voľnými predmetmi, 2020 – 2023

Tento dokument je určený pre tvorcov politík a vedúcich pracovníkov v oblasti vzdelávania a školstva. Pracovný dokument:

- predstavuje projekt hry s voľnými predmetmi financovaný z programu Erasmus+
- zdieľa hlavné zistenia nášho výskumu
- ponúka odporúčania ako konať.

Náš výskum bol zameraný na zavedenie hry s voľnými predmetmi do škôl v krajinách, ktoré v minulosti do takéhoto výskumu neboli zahrnuté, konkrétne v Maďarsku, Poľsku a na Slovensku (ale aj v Škótsku). Predstavíme vám významné zmeny v tom, ako sa deti hrali po zavedení voľných predmetov spolu s ich výhodami.

Projekt hra s voľnými predmetmi je financovaný z programu Erasmus+ a prebiehal od septembra 2020 do júna 2023 v spolupráci s ôsmimi partnermi: mimovládny organizáciami a základnými školami z Maďarska, Poľska, Slovenska a Škótska.¹

Počas celého projektu mimovládne organizácie spolupracovali so svojimi partnerskými školami, aby ich podporili pri zavádzaní voľných predmetov pomocou konceptov voľných predmetov a hrania (pozri definície nižšie), vo väčšine prípadov počas času určeného na hru a obed, vrátane ďalšieho možného využitia v triede. Na podporu zavádzania voľných predmetov do škôl po skončení projektu partneri využili svoje priame skúsenosti a vytvorili:

- **Manuál na podporu teoretického pochopenia kľúčových princípov hry s voľnými predmetmi na školách**
- **Súbor nástrojov, ktorý je možné použiť pri zavádzaní hry s voľnými predmetmi, ako sú plagáty, listy, vzorové posúdenie rizika a prínosu**
- **Učebné osnovy s výstupmi odbornej prípravy**
- **Tento pracovný dokument je založený na našej výskumnej štúdii.**

Neoddeliteľnou súčasťou projektu bola výskumná štúdia, ktorá sa zaoberala zmenami v detskej hre, ako aj správaním samotných detí či názormi učiteľov a rodičov na zavedenie hry s voľnými predmetmi do škôl. Tento dokument prináša zhrnutie kľúčových zistení z výskumu a ich dôsledkov pre tvorcov politík, učiteľov a vedúcich pracovníkov škôl. Nepredstavuje úplnú správu o výskume, ale stručné odôvodnenie zavedenia hry s voľnými predmetmi do škôl.

Manuál, Súbor nástrojov, Učebné osnovy a ďalšie podrobnosti o výskumných nástrojoch, ich používaní a výsledkoch sú k dispozícii na webovej stránke projektu: loosepartsplayproject.eu

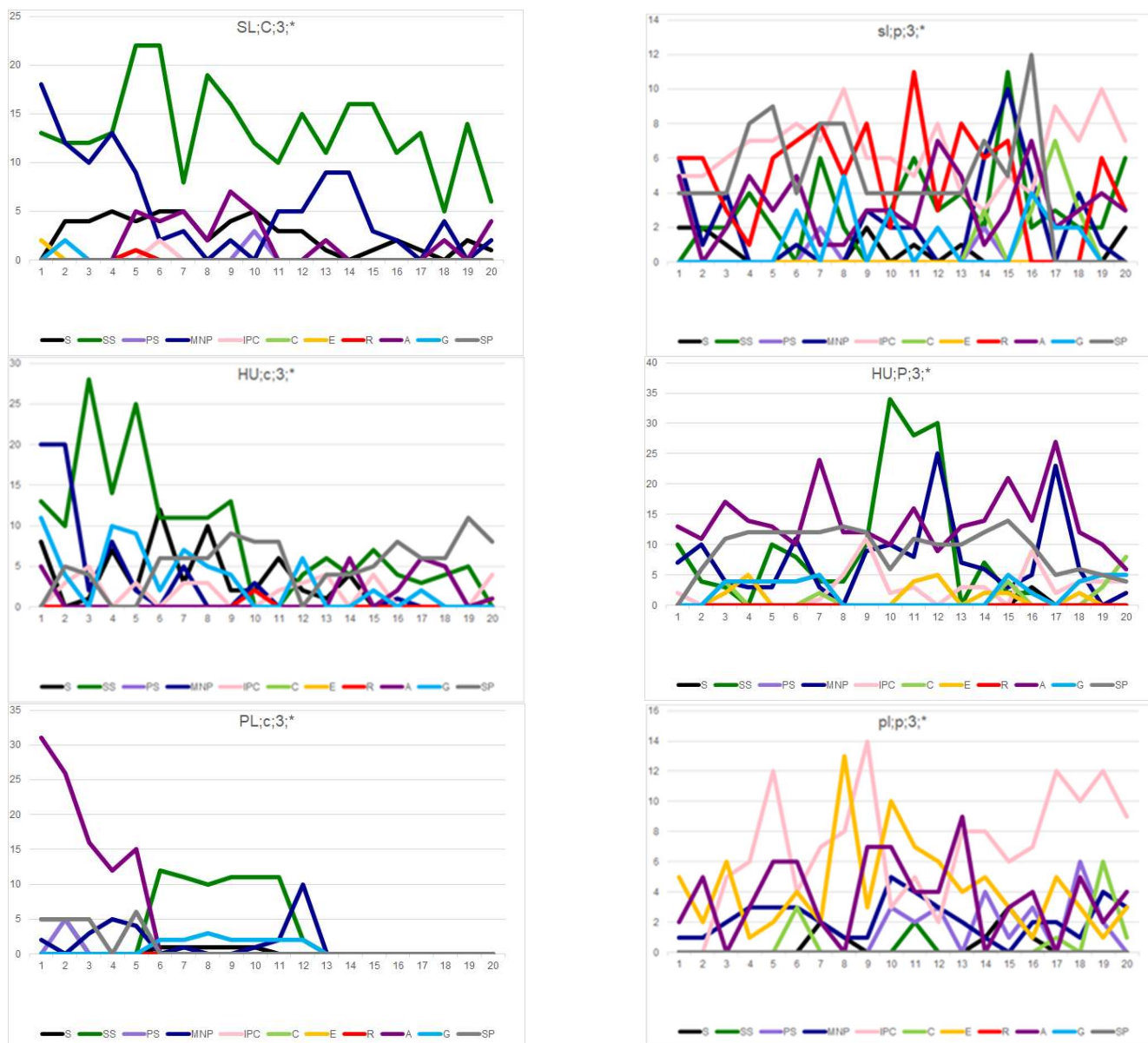
Vytvorenie podmienok pre zapojenie detí do hry s voľnými predmetmi počas školského dňa prináša množstvo výhod pre deti, školy a rodiny.

Dôkazy: Analýza pozorovaní hry pomocou Systému na pozorovanie vonkajšej hry (SOOP) ukázala **výrazné rozdiely** medzi riadiacimi školami a pilotnými školami a tiež **väčšiu rozmanitosť hier s celkovo kreatívnejšími, nápaditejšími, prieskumnými a nebojácnejšími spôsobmi hry.**

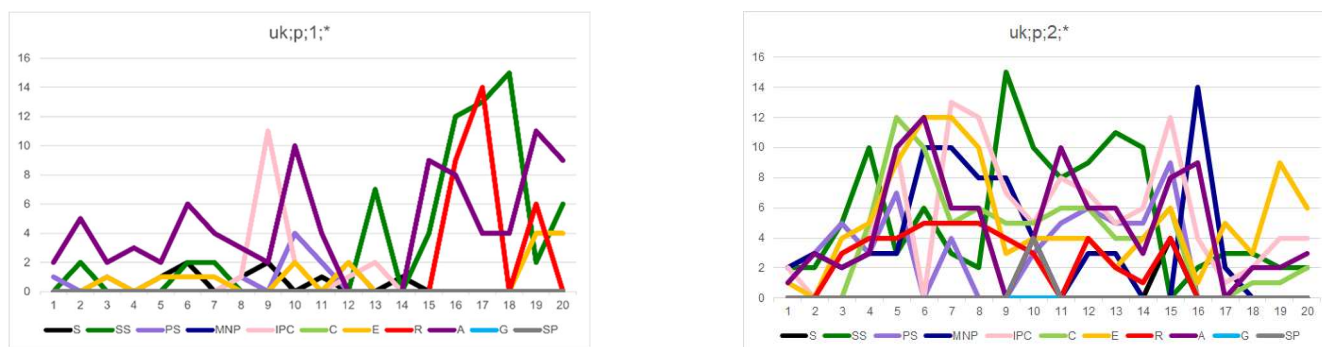
Obrázok 1 nižšie ukazuje výsledky SOOP z troch škôl a riadiacich škôl, z tretieho a posledného miesta zberu údajov, po roku zavedenia hry s voľnými predmetmi v pilotných školách. Tabuľky riadiacich škôl sú vľavo a tabuľky pilotných škôl zase vpravo. Tabuľka 1 zobrazuje kódovanie typov hry.

Obrázok 1: Porovnanie typov hier medzi pilotnými školami (l) a kontrolnými školami (r) po roku hry s voľnými predmetmi v pilotných školách. Vertikálna os y predstavuje počty detí zapojených do jednotlivých typov hier (alebo nehier) a horizontálna os x predstavuje jednotlivé krátke pozorovania.

Obrázok 2: Zmeny v typoch hier v jednej škole pred a po zavedení hry s voľnými predmetmi.

Definície voľných predmetov a hier, ktoré sa používajú v projekte

Voľné predmety predstavujú predmety a objekty, s ktorými môžu deti pri hre manipulovať, presúvať ich a kombinovať. Často je to odpad, prírodné alebo recyklované materiály, vďaka čomu sú lacné, ľahko dostupné, neustále sa meniace, kompletne a ohľaduplné k životnému prostrediu. Voľné predmety je možné používať rôznymi spôsobmi, nemajú vopred určené použitie a nezáleží na tom, či sa počas hry zničia. Môžu byť malé ako vetvičky a korky alebo veľké ako pneumatiky, drevené palety a plachty.

Voľným predmetom nie je samotný objekt. Nejedná sa o voľný predmet len preto, že ide o recyklovaný prírodný odpad. Predmet alebo materiál spadá do kategórie voľných predmetov, ak je možné ho voľne používať a je oslobodený od pôvodného účelu. Deti sa s ním môžu hrať, manipulovať s ním, pohybovať ním a kombinovať ho s inými predmetmi alebo materiálmi podľa vlastného výberu (z Manuálu hry s voľnými predmetmi).

Projekt vznikol na základe predchádzajúcich partnerstiev v rámci programu Erasmus+, ktoré od roku 2013 spolupracujú na zdieľaní koncepcie hry vo Veľkej Británii a podporujú voľnú hru detí bez akýchkoľvek vonkajších zásahov.

Práca odborníkov na hru pozostáva z vytvárania a udržiavania priestorov na hranie detí a predstavuje kvalifikovanú profesiu, ktorá uľahčuje, obohacuje a vylepšuje hru detí.

Odborníci na hru získavajú podporu aj od dospelých prostredníctvom nenápadného podporovania detí pri hre. Odborníci na hru deťom v prípade potreby pomáhajú, ale snažia sa byť čo najnenápadnejší, aby si deti mohli riadiť svoju hru samostatne. Skúsenejší odborník na hru dokáže obohatiť zážitok dieťaťa z hry z hľadiska fyzického prostredia a jeho zdrojov, ako aj postojov a kultúry v prostredí (z Manuálu hry s voľnými predmetmi).

2. Návrh výskumu

Navrhli sme súbor kvantitatívnych a kvalitatívnych nástrojov, aby sme mohli skúmať zmeny, ktoré nastali po zavedení voľných predmetov do škôl. Medzi tieto nástroje patria zmeny v hre detí, v ich tvorivosti, zdraví a konaní, správaní sa v triede a zmeny v postojoch učiteľov a rodičov k hre. Použili sme nasledovné výskumné nástroje:

- **Systém na pozorovanie vonkajšej hry (SOOP)**
- **Cieľové skupiny: učitelia, žiaci a rodičia**
- **Dotazníky: učitelia, rodičia a školy**
- **Kritická kartografia.**

Dosiahnuté výsledky sme spravovali na troch miestach zberu údajov: pred zavedením voľných predmetov, v polovici a na konci projektu. Podrobnosti o nástrojoch nájdete v tabuľke 1.

Nástroj na pozorovanie SOOP

Tento nástroj na pozorovanie bol upravený so súhlasom SOOP používaného v projekte Sydney Playground Project.¹

SOOP je založený na systematických snímkach detí a ich hry v rámci vopred určenej oblasti. Počas snímania sa pozorovania zaznamenávajú ručne na hárok s vizuálnou mapou školského ihriska. Skenovanie trvá jednu minútu, takže počas 20-minútového pozorovania je možné zaznamenať približne 15 skenov. Zaznamenávajú sa aj počty detí, počasie a ďalšie relevantné údaje. Naše partnerské mimovládne organizácie sa zúčastnili online školenia, na ktorom sledovali rovnaké video zo školských hier a porovnávali svoje kódovanie kategórií aktivít.

Kategórie aktivít: sedavé (S); socializujúce sedavé (SS); hravé sedavé (PS); pohybujúce sa, nehravé (MNP); vymyslená/predstierajúca/tvorivá hra (IPC); stavebná hra (C); prieskumná hra (E); riskantná hra (R); aktívna hra (A); hry (G), športy (SP).

Dotazníky

Samostatné dotazníky slúžili na zhromaždenie informácií o názoroch učiteľov a rodičov na hru s voľnými predmetmi, na samotný proces a zmeny v hre detí, ktoré spozorovali. Na zhromaždenie informácií o každej škole sme použili aj všeobecný dotazník.

Cieľové skupiny

Viedli sme rozhovory s učiteľmi, žiakmi a rodičmi, ktorí pred zavedením voľných predmetov a zmien po zavedení hry s voľnými predmetmi zhromaždili svoje názory na priestor na hranie.

Kritická kartografia

Kritická kartografia² je prístup k mapovaniu a dokumentovaniu toho, ako priestor priebežne spĺňa svoje funkcie. Zároveň zhromažďuje bohaté príbehy o hre, ktoré môžu byť použité na reflektovanie a organizačný rozvoj.

Cieľom výskumu pomocou kritickej kartografickej bolo vytvoriť prehľad o tom, ako priestor podporuje alebo obmedzuje detskú hru a zaznamenať, ako sa to menilo v priebehu času. Kartografia je o mapovaní priestorov, kde sa deti hrajú. Pozornosť sa zameriava viac na samotný proces, detaily a hojnosť než na objektivitu, „výsledky“ a zovšeobecnenie. Kartografia vo svojej podstate dopĺňa ostatné výskumné nástroje.

Proces zahŕňal kreslenie významných priestorov a tvornu kolektívnych máp školského areálu. Mapy sme použili na zhromažďovanie príbehov o hre a zaznamenávanie pohybu v priestore. Mapovanie skúma komplexné interakcie všetkých prvkov priestoru a miesta, kde sa hra prostredníctvom týchto interakcií objavuje.

Poznámky

Ďalšie dva nástroje vo forme prispôbeného testu kreativity a dotazníka stupnice sociálneho a emocionálneho rozvoja sme pôvodne zahrnuli tiež, avšak nakoniec sme ich v celkovej analýze nepoužili kvôli problémom so spoľahlivým spravovaním nástrojov. Niektoré nástroje (dotazníky, pozorovania SOOP, dotazník učiteľov, testy kreativity) sme použili aj v riadiacich školách s porovnateľnými charakteristikami, ktoré nezaviedli hru s voľnými predmetmi.

¹<https://www.sydneyplaygroundproject.com/>

²Russel, W.: Rules for Re-enchanting our relationship with Play (2021) <https://elpa.org.uk/wp-content/uploads/2021/09/ELPA-Enchanting-Play-A4-Document.pdf>

3. Výhody hry s voľnými predmetmi

3.1 Predchádzajúci výskum o výhodách zlepšenia času na hranie

Existujúci výskum v anglofónnych a severoeurópskych krajinách ukázal výhody venovania pozornosti detským hrám počas školského dňa. Analýza tohto výskumu ukazuje, ako zlepšenie času na hranie v škole prináša výhody deťom aj školám³. Medzi výhody patria:

- väčšie potešenie z hier a samotného vyučovania
- zapojenie sa do zložitejších a rôznorodejších typov hier, väčšia spolupráca a kreativita, menej hlásených incidentov a nehôd
- prínosy pre zdravie a pohodu vrátane väčšej fyzickej aktivity, zlepšenej ovládania emócií, systémov zdravej reakcie na stres, sociálnej prepojenosti a pocitu spolupatričnosti, zlepšenie vestibulárnych a proprioceptívnych systémov
- zvýšená pozornosť pri návrate do triedy, najmä u neurodivergentných detí
- zlepšenie schopností riešiť problémy a konflikty.

Okrem toho nám výskum ukázal, že:

- deti si cenia hry, pri ktorých sa môžu hrať podľa seba
- tradičné hry úplne nevymizli, ale prispôbili sa, aby boli prínosom pre kultúru a životy detí
- čas určený na hru môžu deti naplno využiť, keď majú k dispozícii potrebný priestor, čas a povolenie, aby sa hrali vlastným spôsobom.

Náš výskum bol zameraný na zavedenie hry s voľnými predmetmi do škôl v krajinách, ktoré v minulosti do takéhoto výskumu neboli zahrnuté, konkrétne v Maďarsku, Poľsku a na Slovensku (ale aj v Škótsku). Získali sme porovnateľné výsledky. Najmä nástroj na pozorovanie SOOP, dotazníky učiteľov, cieľové skupiny a kritická kartografia ukazujú podstatné zmeny v tom, ako sa deti hrali po zavedení voľných predmetov, a taktiež ich výhody.

³Ardelean a kol. (2021): [Making the Case for Play in Schools: A review of the literature](#)

3.2 Deti si viac užijú čas na hranie

Detské cieľové skupiny ukázali, že hra s voľnými predmetmi bola u nich veľmi populárna. Mali predovšetkým pocit, že majú väčší vplyv (väčšiu nezávislosť, kontrolu a možnosť výber) na spôsob, akým sa hrali.

Niektoré deti povedali, že cítili, že majú väčšiu silu pri rozhodovaní a to znamená, že sa viac bavili. Deti spomenuli hranie nápaditejších hier a to, ako si užívali vytváranie vlastných hračiek a hier.

Deti nadšene hovorili o tom, že sa môžu hrať vlastným spôsobom a riešiť si svoje problémy sami.

Ocenili tiež zmeny, ktoré sa v priebehu projektu udiali.

Učitelia tiež cítili, že deti si naozaj užívajú hru s voľnými predmetmi. V záverečnom dotazníku všetci zúčastnení učitelia súhlasili s týmto vyhlásením. Celkovo boli učitelia veľmi nadšení z výhod hry s voľnými predmetmi.

3.3 Učitelia viac docenia hru

Cieľové skupiny učiteľov a kritická kartografia ukazujú, že zažili určitý druh „opätovného očarenia“ hrou, čo je zrejmé z toho, akým spôsobom hovorili o hre detí a zdieľali svoje príbehy. Jeden náš partner poznamenal, že zamestnanci „**radi trávajú čas vonku a vidia, ako si deti užívajú čas strávený na školskom dvore.**“ Iní hovorili o tom, ako hra s voľnými predmetmi umožnila deťom skutočne sa prejavovať a prezentovať sám seba.

Učitelia z Veľkej Británie a Slovenska sa vyjadrili, ako **ich hra s voľnými predmetmi inšpirovala k tomu, aby do vyučovania zaradili viac kreativity a hravosti.** Nižšie sú uvedené dva z mnohých príbehov.

Po roku zavedenia hry s voľnými predmetmi polovica učiteľov (viac ako dvakrát toľko ako na začiatku projektu) podporila myšlienku, aby bolo k dispozícii viac času na hranie počas celého školského dňa:

- počas vyučovania v trvaní najmenej 45 minút
- popoludní – po vyučovaní
- medzi jednotlivými hodinami.

„Je prekvapujúce, čo všetko sa deje a ja mám rád prekvapenia. Niekedy je ťažké ich len pozorovať, pretože chcú, aby ste sa zapojili. Vždy je to iné.“ (Učiteľ)

„Deti sú vždy zaneprázdnené, užívajú si to a ja mám veľký úsmev na tvári.“ (Učiteľ)

„Upratovačka nechala na školskom dvore sušiť mop. Dievčatá, ktoré prišli na dvor, v ňom uvideli voľný predmet, vzali ho a vyčistili s ním malý zablatený kuchynský kútik. Bolo to také roztomilé a zábavné!“ (Učiteľ)

Zaujímavým vývojom v jednej škole v Škótsku bolo, že so zvyšujúcim sa docenením hry sa učitelia menej obávali neporiadku. Týkalo sa to spôsobu, akým sa deti hrali:

„Robia neporiadok, ale v dobrom slova zmysle.

Ako príklad uvediem dievčatko, ktoré všetko miešalo. Dal som jej paličku. Počas niekoľkých dní začala miešať „elixíry“ pomocou všetkého možného. Prehrabávala sa vo veciach, zbierala ich, miešala všetko spolu. V dobrom slova zmysle. Nazbierala gaštany a rôzne iné poklady, ktoré potom spolu zmiešala.“ (Učiteľ)

Navyše v priebehu času na tejto škole prestali upratovať všetky voľné predmety väčšie predmety, ako sú pneumatiky, prepravky a látky zostali na dvore spolu s detskými brlohmi.

3.4 Hra detí je rôznorodejšia

Výskum ako celok ukázal, že zavedenie hry s voľnými predmetmi viedlo ku kreatívnejšej, nápaditejšej a prieskumnejšej detskej hre (pozri časť 1, obrázky 1 a 2).

Až 65,6 % zúčastnených učiteľov sa domnievalo, že po zavedení hry s voľnými predmetmi bola hra detí rôznorodejšia (pozri obrázok 3). Podporili to aj cieľové skupiny učiteľov, ktorí hovorili o tom, že hra sa stáva kreatívnejšou, pretože ihrisko sa neustále vyvíja. Test kreativity ukázal, že kreativita detí sa v priebehu projektu zlepšila, avšak nemôžeme predpokladať príčinnú súvislosť, a to najmä z dôvodu problémov s vyhodnocovaním testov v riadiacich školách.

Mapovanie kritickej kartografie tiež ukázalo, ako sa deti hrali oveľa rozmanitejšími spôsobmi ako pred zavedením voľných predmetov a ďalších prvkov projektu. Jeden náš partner vymenoval celý rad spôsobov, ako deti využívali priestory pri hre:

Čistička odpadových vôd, domček z pneumatík, domček z tepelného čerpadla, hrad, nádrž, letisko, priestor na chytanie darebákov a zlodejov, základňa, základňa šťastia, tajná chlapčenská základňa, relaxačná základňa (na prikrývke), kemp, kuchyňa x 2, detský domček, kancelária x 3, módna prehliadka, zabalené kamienky a vetvičky.

Niektoré poznámky na mape sa týkali aj vonkajších ciest detí, ako je napríklad kufor na letisko na výlet do Španielska a trolejbusové preteky, preteky kolobežiek a prekážková dráha.

„Fóliové núdzové prikrývky vyzerali v priebehu času rôzne, teraz sú roztrhané na kúsky. Stali sa súčasťou hry, teraz sú z nich pištoľky. Do hry sa zapojili rôzni ľudia v rôznom čase. Zapojil som sa aj ja, pretože ma neprávom zostrelili, keď som žiadnu pištoľku nemal, tak mi potom jednu dali. Stala sa z toho rutinná hra, ktorá sa často opakuje. Nikdy si medzi sebou nepovedia, poďme sa na to hrať, zrazu máte v ruke pištoľku a je to tu.“ (Učiteľ)

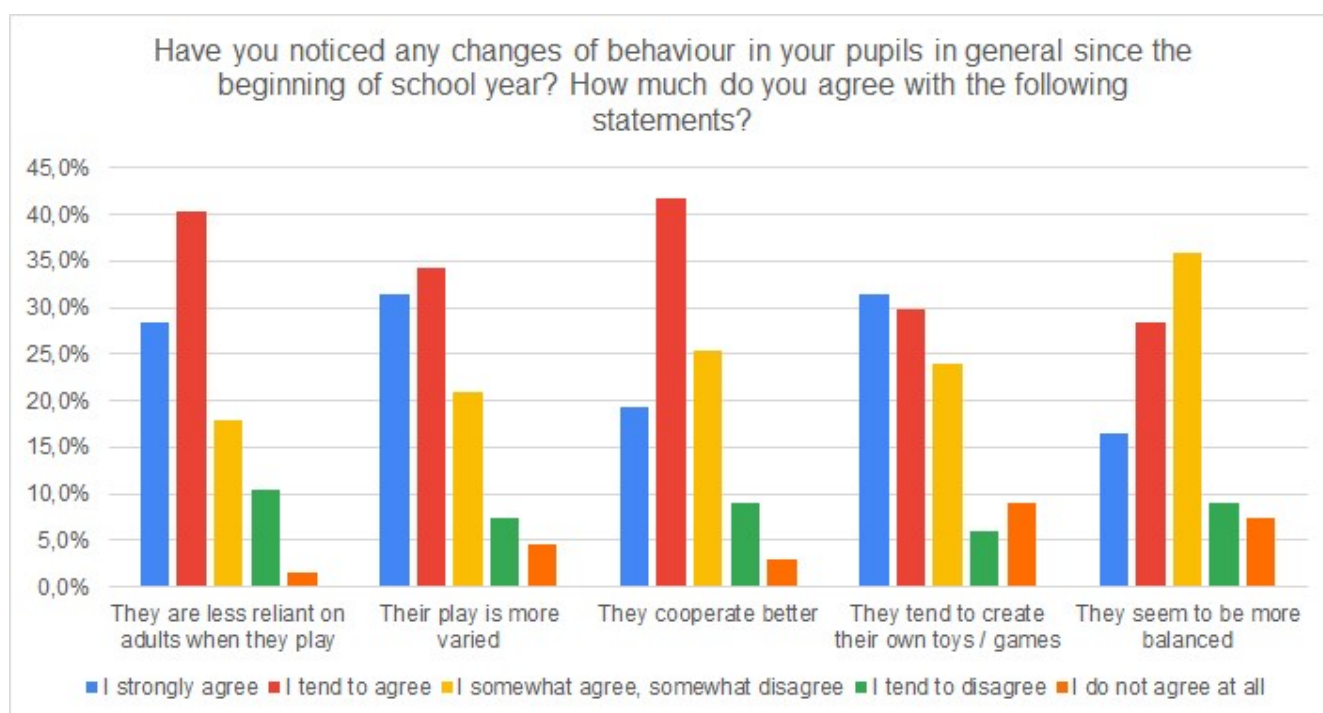

3.5 Deti sú pri hre menej závislé od dospelých

Až 68,7 % zúčastnených učiteľov sa domnievalo, že deti boli po zavedení hry s voľnými predmetmi menej závislé od dospelých (pozri obrázok 3). Toto tvrdenie bolo podporené v cieľových skupinách a kritických kartografických diskusiách. Učitelia si uvedomili, že ich počiatočné obavy, že sa deti nebudú vedieť hrať s voľnými predmetmi, boli neopodstatnené a deťom sa darilo vymýšľať nekonečné množstvo spôsobov, ako sa hrať s tým, čo majú po ruke.

V jednej cieľovej skupine učitelia uviedli, že hra s voľnými predmetmi umožnila žiakom „rozťahnuť krídla“. Deti sa bez problémov dokázali hrať, stali sa tiež schopnejšie v prekonávaní ťažkostí a riešení problémov. Jedna cieľová skupina uviedla, že sa im deti zdali byť empatickejšie, pretože si navzájom venovali väčšiu pozornosť.

Projekt nám priniesol lepšie pochopenie detskej hry a pozitívne vnímanie detí ako schopných a aktívnych členov školskej komunity.

Obrázok 3: Zhrnutie dotazníka učiteľov na konci projektu hry s voľnými predmetmi.

3.6 Deti si pri hre viac pomáhajú

Deti, ktoré sa hrali v širších vekových skupinách, chlapci aj dievčatá, rôzne etnické skupiny, deti so zdravotným postihnutím či deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, boli viac zahrnuté do hry. Pre jednu zo škôl bolo kľúčovým prínosom zavedenia hry s voľnými predmetmi práve to, že deti si navzájom pomáhali odhliadnuc od veku, pohlavia či schopností. Takmer všetci učitelia sa obávali, ako sa budú počas hry s voľnými predmetmi k sebe správať mladšie a staršie deti, avšak boli príjemne prekvapení, že im to pomohlo naučiť sa spolu vychádzať a navzájom si pomáhať. Aj keď sa vyskytlo niekoľko konfliktov, deťom sa podarilo vyriešiť svoje problémy medzi sebou bez toho, aby do toho musel vstúpiť učiteľ. Zažívali pocit, že sú súčasťou komunity, a naopak menej detí z nej bolo vylúčených.

„Voľné predmety medzi deti priniesli spoluprácu. Počúvajú a rozprávajú sa, hrajú sa s ostatnými deťmi. Pri hre s voľnými predmetmi viac vyjadrujú svoje myšlienky.“ (Učiteľ)

3.7 Rodičia podporujú hru s voľnými predmetmi

Názory rodičov sme zhromažďovali prostredníctvom dotazníka a cieľovej skupiny počas troch časových miest zberu údajov výskumu. Na začiatku väčšina rodičov podporila myšlienku zavedenia hry s voľnými predmetmi. Ako projekt pokračoval, ich nadšenie rástlo. Rodičia boli radi, keď ich deti hovorili o tom, ako sa hrajú s voľnými predmetmi. Potešilo ich, keď videli, aké nápadité deti môžu byť počas hry a že majú príležitosti vyjadriť svoju kreativitu. Niektorí mali pocit, že ich deti sú kreatívnejšie a menej vystresované. Vyskytli sa určité obavy, že by voľné predmety mali byť riadne monitorované z hľadiska bezpečnosti, pretože sa ich stav počas používania menil. Niektorí rodičia hovorili o tom, ako s deťmi zhromažďovali veci z domácnosti pre hru s voľnými predmetmi doma a viac sa hrali vonku.

„Môj syn vždy prehľadáva stavbárske autá kvôli voľným predmetom. Má to naozaj rád a je vďaka tomu veľmi kreatívny.“
(Rodič)

Dotazníky rodičov ukázali, že väčšina si myslí, že od zavedenia hry s voľnými predmetmi chodia ich deti do školy šťastnejšie, pričom niektorí uviedli, že ich deti chcú chodiť do školy skôr, aby mali viac času na hranie.

Rodičia, ktorí sa zúčastnili prieskumu (takmer 100 % na konci projektu), sa jednohlasne zhodli, že je dôležité, aby školy poskytli deťom čas a priestor na socializáciu, zábavu, vytváranie priateľstiev a budovanie komunit, a že hra je tým najlepším prostriedkom pre tento druh vzdelávania.

„Plne podporujem projekt hry s voľnými predmetmi a myslím si, že bude pre žiakov veľkým prínosom. Voľná hra počas školského dňa je veľmi dôležitá, najmä pre deti, ktoré považujú prostredie v triede za stresujúce a náročné.“ (Rodič)

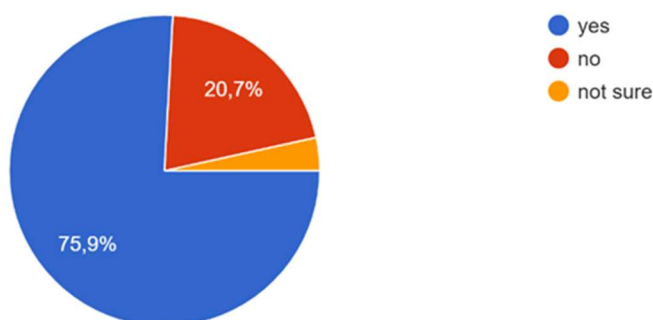

3.8 Povedomie o klíme a udržateľné myslenie sú ľahko integrované prostredníctvom hry s voľnými predmetmi

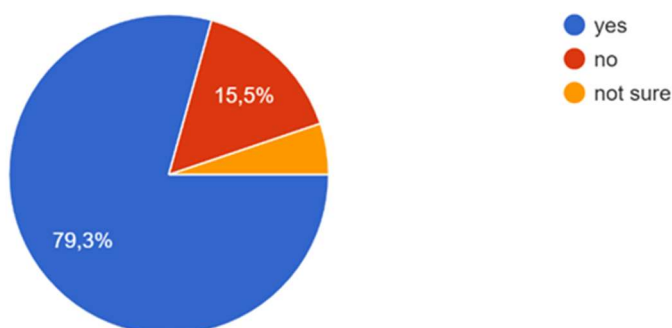
Ako sa uvádza v Manuáli hry s voľnými predmetmi pre školy, „hra s voľnými predmetmi poskytuje príležitosť hovoriť o životnom prostredí, udržateľnosti, nulovom odpade a obehovom hospodárstve.“

Toto však nebol kľúčový prvok projektu, pretože hlavný dôraz sme kládli práve na podporu hry, nie na vzdelávanie detí. Napriek tomu bolo posolstvo jasné a deti, zamestnanci a rodičia si osvojili udržateľné spôsoby myslenia o zdrojoch hry.

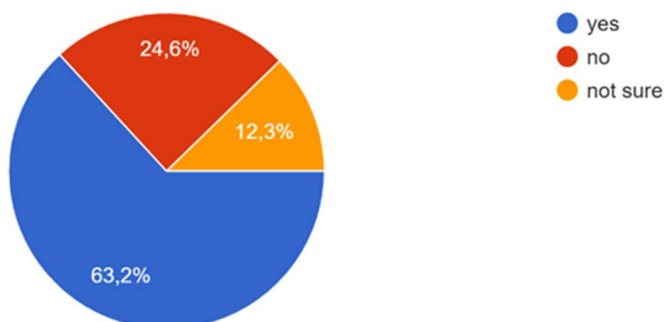
Has your use of repurposed or recycled items increased as a result of the loose parts play project?

Has the project impacted how you think about sustainability in terms of play resources?

Has the project impacted how you think about sustainability in relation to the school grounds?

Obrázok 4: Pohľad partnerov na vplyv projektu na povedomie o klíme a udržateľné myslenie

Až 75,9 % zúčastnených uviedlo, že v dôsledku zavedenia hry s voľnými predmetmi do ich školy sa zvýšilo ich používanie opätovne použitých alebo recyklovaných predmetov. 79,3 % zúčastnených uviedlo, že projekt mal vplyv na to, ako premýšľajú o udržateľnosti, pokiaľ ide o zdroje pre hru. 63,2 % zúčastnených sa domnievalo, že projekt mal vplyv na to, ako premýšľajú o udržateľnosti vo vzťahu k školským areálom.

„Došlo k výraznému posunu od vzdelávacích zdrojov z katalógov k nájdeným a ekologicky šetrným zdrojom. Deti a dospelí opakovane používajú mnoho rôznych materiálov a predmetov. Naše prepojenia s podnikmi v rámci komunity umožnili využitie predmetov, ktoré mali skončiť na skládke. Naša škola to považuje za nákladovo efektívne a udržateľné. Hra v prírode deťom otvára brány do bohatého sveta, ktorý vylepšuje a rozširuje možnosti ich hry.“ (Učiteľ)

„Do projektu sa zapojilo mnoho učiteľov, ale aj žiakov a rodičov, ktorí školám poskytnú nové veci, s ktorými sa deti môžu hrať. Je to skvelé, pretože deti majú k dispozícii stále viac a viac rôznych predmetov, ktoré dostávajú „druhú šancu na život“. Je to zaujímavý spôsob starostlivosti o životné prostredie, ktorý je v súlade s cieľmi diverzifikovaného rozvoja. Vďaka tomu sa mládež učí starať o životné prostredie, kreatívne využívať dostupné predmety, používať veci neštandardným spôsobom, dávať predmetom druhý život a nehádzať všetko do koša. Naučia sa, že na zábavu sa dajú použiť aj veci, ktoré na to teoreticky nie sú určené a že nepotrebujú veľa nových a drahých hračiek, aby sa zabavili. Je to skvelé pre ich vývoj. Projekt mal veľký vplyv na učiteľov a deti v škole a udržateľnosť je práve o tomto.“(Učiteľ).

Tieto zistenia jasne poukazujú na súvislosť s používaním voľných predmetov pri detskej hre a udržateľné myslenie v školách. Projekty týkajúce sa hry s voľnými predmetmi majú veľký potenciál na spoluprácu s organizáciami alebo ľuďmi, ktorí podporujú environmentálne vzdelávanie a udržateľnosť, najmä pokiaľ ide o zaobchádzanie s odpadom.

4. Obavy učiteľov sú väčša neopodstatnené

V začiatkoch zberu údajov o projekte vyjadrili učitelia obavy z problémov, s ktorými sa môžu stretnúť. V záverečnom bode zberu údajov sa zhodli, že tieto obavy neboli opodstatnené:

- **deti vedia, ako sa hrať s voľnými predmetmi (80 %)⁴**
- **stáva sa menej nehôd ako predtým (73,4 %)**
- **spory sa stále vyskytujú, avšak len málo väčších konfliktov nastane v súvislosti s voľnými predmetmi (60 %)**
- **menšia miera šikanovania (67 %)**
- **deti pomáhajú s upratovaním voľných predmetov (70 %)**
- **to, že sa deti pri hre zašpinia, nie je problém (76,6 %)**
- **málo sťažností zo strany rodičov (80 %).**

„Zavedenie hry s voľnými predmetmi na našej škole bolo to najlepšie rozhodnutie, aké sme mohli urobiť! Stala sa súčasťou života školy aj detí.“ (Učiteľ)

Strach z nehôd, konfliktov a šikanovania

Napriek ich počiatočným obavám mali učitelia pocit, že od zavedenia hry s voľnými predmetmi došlo k menšiemu počtu nehôd. Deti v jednej cieľovej skupine preukázali svoje schopnosti tým, že používali svoje oči a mozgy, aby sa vyhli nehodám.

Učitelia sa tiež obávali, že môžu nastať konflikty v súvislosti s voľnými predmetmi, avšak nestalo sa tak. Ako sme už uviedli vyššie, učitelia vyzdvihli, že deti počas svojich hier viac spolupracovali. Deti v cieľových skupinách mali pocit, že nastalo menej

sporov. Aj keď spomenuli nejaké nezhody, sústredili sa najmä na potešenie z hry s voľnými predmetmi.

„Som pokojnejšia, pretože viem, že si navzájom nebudú robiť zle. Zamestnanci a deti majú pred novými vecami prirodzený rešpekt. Teraz sme však všetci uvoľnenejší.“ (Učiteľ)

Niektorí učitelia vyjadrili tiež obavy z hrania sa v daždi alebo snehu, ale čoskoro si uvedomili, že deti radšej trávia čas vonku, ako ukazuje príbeh nižšie.

„Jedno zimné ráno sa deti potichu hrali v priestore GratoSfera. Chlapci surfovali pomocou podlahových panelov, dievčatá sa hrali na domácnosť a varia. Zrazu sa počasie zmenilo a začalo snežiť.“

⁴Tieto údaje pochádzajú od respondentov, ktorí súhlasia alebo majú tendenciu súhlasiť.

„Obával som sa, že voľné predmety navlnú, preto som navrhol, aby sa deti vrátili do triedy. Deti protestovali a vysvetlili mi, že keďže začalo snežiť, budú pripravovať vianočnú večeru. Chlapci naopak vymenili surfovanie za snowboarding. Zostali sme teda vonku. Bolo príjemné sledovať, ako sa deti hrajú a užívajú si sneh. Chytali snehové vločky a pozorovali ich rozmanité tvary. Cez okná školy nás ostatné deti sledovali s túžbou a závisťou v očiach, pretože my sme si užívali, že konečne prišla zima.“ (Učiteľ)

Upratovanie

Aby mohli voľné predmety účinne podporovať hranie sa, musia byť rozmanité a rôznych veľkostí. Vo všeobecnosti platí, že by mali byť uložené v nejakom kontajneri. Učitelia sa veľmi obávali, že deti voľné predmety nechajú len tak pohodené na dvore, čo pridá ďalšiu prácu zamestnancom alebo spôsobí neporiadok. Manuál a Súbor nástrojov obsahujú tipy, ako povzbudiť deti, aby na konci hry pomohli vrátiť voľné predmety späť do kontajnera. Vo všetkých krajinách tieto tipy zafungovali veľmi dobre a počas posledného zberu údajov po roku práce s voľnými predmetmi až 70 % učiteľov uviedlo, že deti im pomáhali s upratovaním. Niektorí členovia cieľových skupín uviedli, že deti proaktívne vyhľadávali voľné predmety, aby ich upratali a zapojili sa tak do procesu.

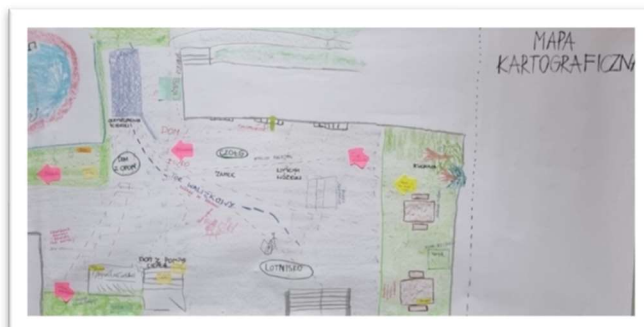
5. Kritická kartografia

Kritická kartografia je výskumný nástroj, ktorý sme používali vo všetkých školách, aby sme zamerali našu pozornosť samotný priestor – či detskú hru podporuje alebo naopak obmedzuje. Je to reflexný nástroj, ktorý sme používali počas celého procesu zavádzania hry s voľnými predmetmi.

Proces kritickej kartografie zahŕňa kolektívne vytvorenie mapy ihriska. Táto skupinová úloha zdôrazňuje osobné skúsenosti s priestorom a to, ako je priestor vždy tvorený prostredníctvom vzťahov medzi ľuďmi, telami, túžbami, náladou, materiálmi a symbolickými predmetmi, pravidlami a časovými harmonogramami, kultúrami, počasím atď. Ide o zložitý mechanizmus, ktorý sa mapovanie snaží preskúmať.

Po vytvorení môže byť kolektívna mapa vyplnená mnohými spôsobmi. Naším východiskovým bodom bolo požiadať účastníkov, aby identifikovali tri „významné priestory“ – oblasti detského ihriska, ktoré pre nich majú nejaký osobitný význam. Spoločné rozhovory viedli k vzniku príbehov, ktoré zdôrazňovali dôležitosť toho, ako sa zamestnanci a žiaci cítia v danom priestore. Môžu to byť príbehy plné radosti a očarenia, ale rovnako aj úzkosti, strachu, prekvapenia, hnevu a tak ďalej. Príbehy sme napísali na lepiace papieriky a umiestnili sme ich na spoločne vytvorenú mapu.

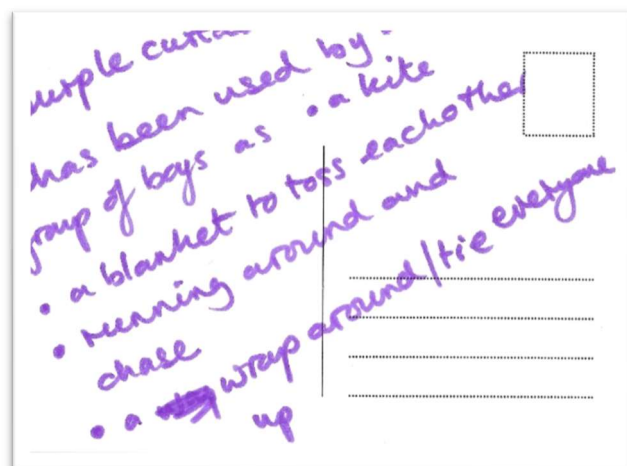
Navrhli sme aj ďalšie spôsoby mapovania priestoru alebo vyplnenia veľkej kolektívnej mapy, dokonca niektorí naši partneri vyvinuli svoje vlastné. Išlo napríklad o kreslenie čiar na mapovanie pohybov a tokov detí, zamestnancov alebo predmetov či posielanie pohľadníc s príbehmi o hre.

Identifikácia významných priestorov bola pre mnohých zamestnancov dôležitou aktivitou. Tento proces dobre ilustruje, ako samotné priestory vlastne vznikajú – prostredníctvom spojenia krajiny, vecí v nej, detí a dospelých, pravidiel, zvyklostí, atmosféry atď. Existuje niekoľko všeobecných spoločných znakov, ktoré môžeme pozorovať v spoločných dôležitých priestoroch pre školy, vrátane:

- tichých a krytých priestorov, ako sú lavičky pod strechou („kde sa odohrávajú dôležité rozhovory“) a „väzenia“ pod schodmi (mnohé detské ihriská majú priestor, ktorý deti využívajú ako väzenie);
- liminálnych priestorov, ktoré sa nachádzajú na okrajoch otvorených priestorov;
- atraktívnych prvkov v priestore, ako sú napríklad palety, svahy či sklony, kde sa hromadí dážď a vytvárajú sa kaluže, kontajnery na voľné predmety, priestor pod stromami, detský domček.

Tieto zistenia nám priniesli informácie o novom vývoji školského areálu v jednej zo škôl a odporúčania týkajúce sa kvality detského herného prostredia.

6. Výzvy pre školy: pandémia COVID-19 a tlaky na zamestnancov

Vplyv pandémie COVID-19 a súvisiacich opatrení sa prejavil aj v dotazníkoch učiteľov a ďalších prvkoch výskumu. Partnerské školy zaviedli hru s voľnými predmetmi počas prvého kompletného školského roka po dvoch rokoch neistoty s častými a dlhotrvajúcimi obmedzeniami. Tieto skutočnosti ovplyvnili výsledky výskumu dvoma pozoruhodnými spôsobmi.

Po prvé, učitelia zistili, že je ťažké spomenúť si, aký bol čas na hranie pred zavedením hry s voľnými predmetmi, vzhľadom na obmedzenia a zmeny spôsobené lockdownom súvisiacim s pandemiou. Ako projekt pokračoval, stalo sa to ešte viditeľnejšie. Po druhé, učitelia si boli vedomí narušenia života detí čo sa týka ich formálneho vzdelávania, ale aj socializácie a hrania sa s inými deťmi, čo malo veľký vplyv na ich sociálny rozvoj, zručnosti a správanie.

Vyššie uvedené skutočnosti určite ovplyvnili náš výskum, avšak môžeme vysloviť tvrdenie, že hra s voľnými predmetmi bola **vysoko účinným a príjemným spôsobom, ako zmierniť takéto obmedzenia a priniesť nové príležitosti na prežívanie potešenia, spoločné hranie sa rôznymi spôsobmi a rozvoj sociálnych zručností**. Učitelia z jednej cieľovej skupiny boli na začiatku projektu nadšení, že **zavedenie hry s voľnými predmetmi bude účinným spôsobom, ako vrátiť deťom to, čo im pandémia COVID-19 vzala**.

Veľa učiteľov zistilo, že práca s voľnými predmetmi nebola úplne jednoduchá a priniesla im viac práce v už preplnenom dni. Jedna otázka bola zameraná na zistenie, či mali učitelia väčšiu kontrolu nad časmi určenými na hranie. Po roku od zavedenia projektu len 50 % zúčastnených uviedlo, že mali väčšiu kontrolu, pričom 26,7 % uviedlo, že nie.

Prieskum sa tiež pýtal učiteľov, ako vnímajú svoju prácu. Približne 3 % respondentov prežívalo vážny

stav vyhorenia a ďalších 10 % k nemu smerovalo a odpovedalo na túto otázku rôznymi spôsobmi. Celkovo táto menšina nepovažovala svoju prácu za zmysluplnú, mali tendenciu robiť svoju prácu takmer mechanicky, často sa cítili emocionálne vyčerpaní, práca ich nenabíjala energiou, nedarilo sa im nájsť nové a zaujímavé aspekty svojej práce a na konci pracovného dňa sa cítili vyčerpaní. Stav vážneho vyhorenia zažívali tí istí respondenti, ktorí uviedli, že hluk detí pri hre je pre nich nepríjemný, majú pocit, že deti sú pri hraní príliš špinavé a tiež že rodičia neschvaľujú, aby sa deti hrali s voľnými predmetmi. To však nemusí znamenať, že boli jediní, ktorým hra s voľnými predmetmi nevyhovovala alebo nedocenili dôležitosť samotnej hry. Jednoducho im nezostala energia, aby hru s voľnými predmetmi aktívne podporovali. Stav vyhorenia nie len záležitosťou konkrétneho regiónu, vyskytuje sa po celom svete.

Hoci sú tieto zistenia významné, odrážajú skúsenosti menšieho počtu učiteľov. Pre mnohých učiteľov hra s voľnými predmetmi a účasť na tomto projekte priniesla radosť a opätovné očarenie hrou.

„Často s deťmi zdieľam ich radosť, pretože sa im podarilo niečo zaujímavé vytvoriť alebo vymyslieť. Niektoré deti si niečo stavajú, iné zas vytvárajú hry s pravidlami. Vždy ma prekvapí, s čím všetkým prídu. Mám pocit, že sme do ich života pridali trochu viac farieb.“
(Učiteľ)

7. Závery: dôsledky a odporúčania pre vedúcich pracovníkov v oblasti vzdelávania

Skúsenosti všetkých štyroch zúčastnených škôl v tomto projekte Erasmus+ sú veľmi pozitívne. Učitelia, rodičia a deti sú nadšení zo zavedenia hry s voľnými predmetmi, ktorá priniesla mnoho výhod pre celú školskú komunitu.

Zistenia nášho výskumného projektu sa zhodujú s mnohými ďalšími štúdiami. Projekt hry s voľnými predmetmi Erasmus+ a táto výskumná štúdia ukázali, že je možné priniesť hru s voľnými predmetmi a prístup k hre do škôl v krajinách ako Poľsko, Maďarsko a Slovensko, ale aj Veľká Británia. Vo všetkých krajinách sme mohli pozorovať porovnateľné prínosy.

Pozoruhodným aspektom tohto výskumu bolo, že sme sa od učiteľov dozvedeli, aké dôsledky mala pandémia COVID-19 a s ňou súvisiace obmedzenia na život detí a že deti tieto dôsledky z hľadiska pocitu pohody a rozvoja sociálnych zručností stále pociťujú. Možnosť zapojiť sa do voľnej hry, najmä s flexibilnými a dostupnými zdrojmi ako sú voľné predmety, pomáha zmierniť tieto dôsledky. Fyzická aktivita, kreativita, spolupráca, potešenie a zvládanie neočakávaného sú hodnotné výstupy z herného procesu, ktoré sme mali možnosť pozorovať v štyroch školách zapojených do tohto projektu. Ukázalo sa, že má zmysel, aby školy podporovali schopnosť detí hrať sa.

Zavedenie efektívnej a udržateľnej hry s voľnými predmetmi vyžaduje čas, úsilie a pochopenie prístupu k práci a hre. Nejde o koncept, ktorý sa dá jednoducho napodobniť bez náležitých investícií, najmä ak ide o úplne nový prístup v porovnaní s existujúcou politikou alebo zvyklosťami.

Projekt priniesol niekoľko užitočných zdrojov určených na podporu škôl, ktoré sa chcú vydať touto cestou. Naše materiály pre školy obsahujú Manuál, Súbor nástrojov so vzorovými prílohami a plagátmi, Učebné osnovy so zdrojmi odbornej prípravy a podrobnejšie správy z výskumu. Okrem toho traja partneri spoločne vypracovali desať „najlepších tipov“ pre školy, ktoré sú uvedené za hlavnými strategickými a politickými odporúčaniami.

Partneri projektu vypracovali odporúčania, ktoré sa zameriavajú na strategickú podporu vedúcich pracovníkov škôl z hľadiska tvorby pravidiel aj praxe. Niektoré z nich sú veľmi všeobecné, iné sa vzťahujú na konkrétne krajiny.

ODPORÚČANIE 1: Tvorcovia národných a miestnych politík uznávajú, rešpektujú a podporujú význam detskej hry prostredníctvom rozvoja národných a miestnych stratégií pre detskú hru.

Hra je podľa článku 31 Dohovoru OSN o právach dieťaťa základným právom všetkých detí. Výbor OSN pre práva dieťaťa v roku 2013 uverejnil všeobecný komentár⁵ (GC č. 17) k článku 31, ktorý štátom poskytuje dodatočné usmernenie. Vlády musia rešpektovať, chrániť a plniť práva detí podľa článku 31. Na splnenie týchto práv musia vlády „zaviesť potrebné legislatívne, správne, súdne, rozpočtové, propagačné a iné opatrenia zamerané na uľahčenie plného využívania práv stanovených v článku 31 prijatím opatrení na sprístupnenie všetkých potrebných služieb, obstarania a príležitostí“.

⁵tinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2F%2F17&Lang=en

ODPORÚČANIE 2: Herné stratégie by mali zahŕňať hru na školách, ktorá by mala byť prirodzeným právom detí, z ktorého benefitujú samotné deti, ako aj školy.

Podľa všeobecného komentára OSN č. 17 školy zohrávajú významnú úlohu v detskej hre, a to aj prostredníctvom ich vonkajších a vnútorných priestorov, ktoré poskytujú príležitosti pre všetky formy detskej hry, taktiež štruktúra školského dňa by mala poskytovať dostatok času a priestoru na hranie.

Existuje veľké množstvo výskumov, ktoré poukazujú na výhody hry s voľnými predmetmi pre deti a celú školskú komunitu. Výskum realizovaný pre účely tohto projektu ukázal, že tieto výhody sa vzťahujú na školy v krajinách ako Maďarsko, Poľsko a Slovensko rovnako ako na školy v anglofónnych a severoeurópskych krajinách.

Odporúčania pre jednotlivé krajiny v súvislosti s integráciou voľných predmetov do existujúcich vzdelávacích politík:

Okrem zastrešujúcej hernej politiky v školách partneri tiež odporúčajú zmeny existujúcich politík.

2.1: Hra s voľnými predmetmi tvorí súčasť školského dňa detí vo veku 6 až 10 rokov (MAĎ.)

2.2: Hra s voľnými predmetmi sa zavádza do materských škôl a škôlok (MAĎ., SLOV.)

2.3: Hra s voľnými predmetmi je súčasťou učebných osnov odbornej prípravy všetkých učiteľov (MAĎ., SLOV., VEĽ. BRIT.)

2.4: Hra s voľnými predmetmi sa uznáva ako súčasť povinného času na telesnú výchovu (MAĎ., SLOV.)

2.5: Hra s voľnými predmetmi je súčasťou programov proti šikanovaniu (MAĎ., SLOV.)

2.6: Hra s voľnými predmetmi je súčasťou odbornej prípravy a stáží pre povinnú verejnú službu študentov stredných škôl (MAĎ.)

2.7: Hra na školách je národnou prioritou v plánoch rozvoja škôl (ŠKÓTSKO)

ODPORÚČANIE 3: Vedúci predstavitelia v oblasti vzdelávania pracujú na vytvorení sietí zainteresovaných strán, ktoré môžu vytvoriť miestne dohody o podpore hry s voľnými predmetmi na školách.

Takéto siete môžu zahŕňať tvorcov politík, vedúcich pracovníkov škôl, mimovládne organizácie, podniky a iné organizácie pracujúce s deťmi alebo v oblasti environmentálnej udržateľnosti. Cieľom bude vytvoriť zásadné dohody na vysokej úrovni a vyvinúť spôsoby spolupráce na podporu škôl pri zavádzaní a udržiavaní hry s voľnými predmetmi vrátane zdieľania príkladov osvedčených postupov.

ODPORÚČANIE 4: Tvorcovia vnútroštátnych a miestnych politík a vedúci predstavitelia v oblasti vzdelávania spolupracujú so zainteresovanými stranami na rozvoji vhodných infraštruktúr na prepojenie hry s voľnými predmetmi na školách s politikami v oblasti životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja.

Je tu potenciál na vynikajúcu súčinnosť medzi požiadavkou, aby súkromné a verejné orgány pracovali udržateľne, a využívaním voľných predmetov na hru v školách. Rámcová smernica Európskej únie o odpade⁶ podporuje hierarchiu prevencie, prípravy na opätovné použitie, recyklácie, zhodnocovania a zneškodňovania, pričom veľkú časť zodpovednosti za implementáciu kladie na obce. Náš výskum zistil, že zavedenie hry s voľnými predmetmi na školách docielil, že školy si viac uvedomujú, že nie vždy musia nakupovať nové a neudržateľné zdroje (prevencia) a opätovne používajú a recyklujú staré zdroje na miestnej úrovni. Potenciál pre lepšiu koordináciu partnerstva s obcami v súvislosti so zdrojmi využívanými v rámci obce, ako aj v iných zahraničných kontextoch, ktoré sa majú sprístupniť na hru s voľnými predmetmi na školách, je obrovský, a to vytvára vzájomný prospech. Na tento účel odporúčame:

⁶Všetky jazykové verzie sú k dispozícii tu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

4.1: Obce sa riadia rámcovou smernicou EÚ o odpade a ďalšími právnymi požiadavkami na udržateľnosť, aby posilnili a informovali o herných stratégiách.

4.2: Obce kontrolujú odpad v rámci ich vlastnej organizácie na všetkých oddeleniach, aby zistili, čo je ešte možné použiť na hru s voľnými predmetmi.

4.3: Obce vytvárajú alebo podporujú tvorbu systémov zberu, skladovania a distribúcie voľných predmetov ako súčasť plnenia rámcovej smernice EÚ o odpade.

ODPORÚČANIE 5: Vnútroštátni a miestni tvorcovia politiky, školskí inšpektori alebo regulačné orgány schvaľujú prístup založený na riziku a prínose pri riadení hier na školách.

Posúdenie rizika a prínosu je prístup k riadeniu rizika, ktorý zohľadňuje tieto výhody spolu s rizikami. Ide o vyvážený a primeraný prístup k procesu hodnotenia rizika, aby sa deti mohli hrať spôsobom, ktorý spĺňa ich vývojové potreby, a aby školy cítili podporu pri poskytovaní dobrodružných príležitostí deťom. Schválenie hodnotenia rizika a prínosu by školy a ich komunity uistilo, že riziko v hre je dôležité a zmiernilo by to ich obavy.

5.1: Vyhlásenia na národnej a komunálnej úrovni podporujúce hodnotenie rizika a prínosu v školách.

5.2 Jasné usmernenia školských inšpektorov alebo regulačných orgánov o usmerneniach a očakávaniach týkajúcich sa hodnotenia rizika a prínosu.

5.3 Výmena informácií a osvedčených postupov o rizikách v hre, prínosoch a riadení rizík v školách.

ODPORÚČANIE 6: Plánovači, architekti a obce, ktoré majú podporovať právo detí hrať sa a zúčastňovať sa na navrhovaní a rozvoji školských areálov.

Školské areály majú obrovský potenciál pre detskú hru a učenie, dokážu prebudiť zvedavosť o našom svete a poskytnúť možnosti na objavovanie a učenie sa. Školské areály by mali odzrkadľovať potrebu biodiverzity a poskytovať príležitosti na vzdelávanie sa v oblasti udržateľnosti, ako aj bohaté, zmyslové a inkluzívne herné prostredie. Právo detí hrať sa by malo byť kľúčovým faktorom pri navrhovaní, rozvoji a údržbe školských areálov, pričom by sa malo vychádzať z príslušných výskumov a rozhovorov s deťmi.

Najlepšie tipy na zavedenie hry s voľnými predmetmi do škôl

Tieto praktické tipy pre školy vyvinuli organizácie East Lothian Play Association, Windygoul Primary School a GratoSfera, ktorí mali k dispozícii potrebné informácie o spolupráci so všetkými partnermi zapojenými do projektu hry s voľnými predmetmi.

1. Zapojte všetkých.

Premýšľajte o každom, kto sa bude podieľať na projekte. Diskutujte o nápadoch s každým členom, a to hneď na začiatku.

2. Urobte z detí stredobod projektu.

Pamätajte, že názory, nápady a skúsenosti detí váš projekt významne obohatia a prehĺbia, nie je možné to dosiahnuť žiadnym iným spôsobom.

3. Závazok k tréningu a reflexii.

Zvýšte pochopenie hry prostredníctvom tréningu a reflexie. Zavedenie hry s voľnými predmetmi môže vyžadovať zmeny starých pravidiel a rutín, aby ste mohli vytvoriť kultúru priateľskú k hre. Plánujte si spoločný čas.

4. Buďte praktickí.

Premýšľajte o skladovaní voľných predmetov už v ranom štádiu projektu. Porozprávajte sa s ostatnými miestnymi organizáciami, aby ste získali predstavu o riešeníach skladovania a oboznámili sa s procesom a nákladmi, ak je potrebný nový sklad.

5. Objavte potenciál.

Premýšľajte o všetkých priestoroch pre hru vo vašom prostredí. Využívate ich plný potenciál? Keď premýšľame o voľných predmetoch, často myslíme na pneumatiky, prepravky či dosky. Avšak aj iné prvky priestoru, ako je tráva, kaluže či bahnité svahy, majú veľkú hernú hodnotu.

6. Majte jasné očakávania.

Rozvíjajte svoje očakávania a rutiny spoločne. Konzistentné rutiny môžu pomôcť pri potenciálne ťažkých chvíľach, ako je upratovanie.

7. Neupratujte.

Nechajte voľné predmety na ihrisku, neupratujte ich. Niektoré školy upratujú voľné predmety každý deň, v iných je zvykom to robiť raz týždenne alebo len veľmi zriedka.

8. Pýtajte sa, počúvajte a odpovedajte.

Neprestávajte sa zaujímať o to, aké pocity majú všetci účastníci hry s voľnými predmetmi. Poskytnite im pravidelnú príležitosť podeliť sa o svoje názory prostredníctvom prieskumov, škatuliek s návrhmi alebo graffiti stien. Uistite sa, že všetci vedia, aké kroky sa podnikli v súvislosti s ich návrhom.

9. Budujte vzťahy a podporu.

Hľadajte podporu pre hru s voľnými predmetmi od ľudí, ktorí pracujú priamo s deťmi alebo majú širší vplyv. Podelte sa o príbehy z hry, aby ste svojmu projektu vdýchli život. Pozvite potenciálnych partnerov, aby videli voľné predmety v praxi.

10. Všetci sa zapojte do hry!

Nájdite čas na hranie pre všetkých. Prostredníctvom spoločnej hry a smiechu spoznáte deti lepšie a pozitívne vzťahy sa preniesú do ďalších častí školského dňa.

Ďalšie výstupy a informácie

Partneri projektu:

Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány, Maďarsko www.rogersalapitvany.hu
 Alsójászsági Petőfi Sándor Általános Iskola a Iskolánk Tanulóiért Foundation, Maďarsko

FUNDACJA GRATOSFERA, Poľsko www.gratosfera.pl
 Szkoła Podstawowa nr 5 im., Poľsko

TANDEM n.o., Slovensko <https://www.tandemno.sk>
 Majthényi Adolf Alapiskola, Slovensko

East Lothian Play Association, Škótsko www.elpa.org.uk
 Windygoul Primary School, Škótsko

Túto správu vytvorili Wendy Russell, Theresa Casey a Susan Humble. Výskum a analýzu údajov vykonali Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány (Maďarsko), Alsójászsági Petőfi Sándor Általános Iskola a Iskolánk Tanulóiért Foundation (Maďarsko), Gerevich Aladár Általános Iskolai Tagintézmény (Maďarsko), Fundacja Gratosfera (Poľsko), Szkoła Podstawowa nr 5 im. (Poľsko), Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Pawła w Gdańsku (Poľsko), East Lothian Play Association (Škótsko), Windygoul Primary School (Škótsko), Tandem n.o. (Slovensko), Majthényi Adolf Alapiskola (Slovensko), Kóczán Mór Alapiskola és Óvoda (Slovensko).

Webová stránka projektu: loosepartsplayproject.eu

Nájdete tu Manuál, Súbor nástrojov, Učebné osnovy a výskumné správy projektu.

Webová stránka škôl priateľských k hre: <https://playfriendlyschoools.eu/>

Nájdete tu inšpiráciu, informácie a výstupy škôl priateľských k hre.

Vydanie: 2023

